

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ยุคปัจจุบันเป็นยุคโลกาภิวัตน์ที่มีความเจริญก้าวหน้า ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ และโลกมีการเชื่อมติดต่อสื่อสารจับไวการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นเป็นไปอย่างรวดเร็ว จึงจำเป็นที่แต่ละประเทศต้องเรียนรู้ที่จะปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอยู่ตลอดเวลาและเตรียมพร้อมเผชิญกับความท้าทายจากกระแสโลก โดยปัจจัยสำคัญที่จะเผชิญการเปลี่ยนแปลงและความท้าทายดังกล่าว ได้แก่ คุณภาพคน ฉะนั้นการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคนให้มีคุณภาพจึงเป็นเรื่องที่มีความจำเป็นอย่างยิ่ง โดยจะต้องเป็นการศึกษาที่มีคุณภาพ เพื่อให้ศักยภาพที่มีอยู่ในตัวคนได้รับการพัฒนาอย่างเต็มที่ ทำให้เป็นคนที่มีรู้จักคิดวิเคราะห์รู้จักแก้ปัญหา มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ รู้จักเรียนรู้ด้วยตนเองสามารถปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว มีจริยธรรม คุณธรรม รู้จักฟังตนเองและสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข (รุ่ง แก้วแดง, 2543 : 1) และการจัดการศึกษาเป็นกระบวนการสำคัญในการพัฒนาความรู้ ความคิด ความประพฤติและคุณธรรมจริยธรรมของบุคคล หากสังคมและบ้านเมืองใดให้การศึกษาคิดแก่ชนในชาติได้อย่างครบถ้วนเหมาะสมทุกด้าน สังคมและบ้านเมืองนั้นก็จะมีคุณภาพ ประเทศชาติก็จะมีความมั่นคงและพัฒนาก้าวหน้ายิ่งขึ้นการศึกษากลายเป็นกลไกพื้นฐานในการพัฒนาคนและเป็นเรื่องที่สำคัญ ในการเตรียมคนและสังคมให้พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงเพื่อพัฒนาประเทศอย่างมีประสิทธิภาพ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2544 : 1)

การพัฒนาคุณภาพการศึกษาของไทยดังกล่าว สถานศึกษาเป็นที่จัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียนการพัฒนาตนเองของสถานศึกษาต้องดำเนินการสร้างความมั่นใจให้ผู้ปกครอง ชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องว่าสถานศึกษาสามารถจัดการศึกษาให้มีคุณภาพเป็นไปตามมาตรฐาน โดยสถานศึกษาต้องดำเนินการอย่างเป็นกระบวนการในการบริหาร ต้องมีการพัฒนาปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง มีการดำเนินการในลักษณะผสมผสานระหว่างกระบวนการบริหารกับการจัดการเรียนการสอน โดยมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพอย่างต่อเนื่องและตลอดเวลา เรียกว่า การประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา

ซึ่งเป็นภารกิจหลักของสถานศึกษาที่ต้องดำเนินการ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา
แห่งชาติ. 2544 : 8)

การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาเป็นสิ่งที่สถานศึกษาทุกแห่งต้องดำเนินการ
ตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่
2) พ.ศ. 2545 หมวด 6 เพื่อเป็นสิ่งประกันว่าการจัดการศึกษาของโรงเรียนจะส่งผลให้นักเรียน
มีคุณภาพตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2544 คือ ให้ผู้เรียนเป็นคนดี
คนเก่ง มีความสุขอยู่ในสังคมได้มีศักยภาพพร้อมที่จะแข่งขันและร่วมมืออย่างสร้างสรรค์
ในเวทีโลก นอกจากนี้ยังสามารถดำรงชีวิตในฐานะพลเมืองดีของสังคมได้กระบวนการ
ประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาจะต้องดำเนินไปอย่างสอดคล้องกับการจัดการศึกษาของ
โรงเรียน ซึ่งเป็นการจัดระบบการทำงานให้มีคุณภาพเป็นที่ยอมรับได้ของสังคมไทยที่ทุกฝ่าย
ที่เกี่ยวข้องกับสถานศึกษาทั้งผู้บริหารสถานศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษา คณะครู
ผู้ปกครองนักเรียน ผู้เรียน ประชาชนในชุมชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหน่วยงาน
ระดับสูงกว่าสถานศึกษามีความพึงพอใจและผลการปฏิบัติงาน ดังกล่าว สอดคล้องมาตรฐาน
การศึกษาระดับชาติและมาตรฐานตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานตามประกาศ
กระทรวงศึกษาธิการว่าด้วย เรื่องระบบ หลักเกณฑ์และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา
ภายในสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยมีกระบวนการในการพัฒนาระบบ
การประกันคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา ได้แก่ การจัดระบบบริหารและสารสนเทศ
การพัฒนามาตรฐานการศึกษา การจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา การดำเนินงานตาม
แผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา การตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษา การประเมิน
คุณภาพการศึกษา กระบวนการดังกล่าวนี้เป็นกระบวนการที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง
อย่างเป็นระบบและเกิดความร่วมมือของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา
ที่เกิดจากการเรียนรู้ร่วมกันของบุคลากร (สำนักงานนิเทศและพัฒนามาตรฐานการศึกษา.
2544 : 1-2) ส่วนการประกันคุณภาพภายนอกเป็นหน้าที่ของสำนักงานรับรองมาตรฐานและ
ประเมินคุณภาพ (องค์การมหาชน) หรือ สมศ. ที่ต้องประเมินคุณภาพสถานศึกษาในทุก ๆ
5 ปี โดยในรอบแรก (พ.ศ. 2543 - 2548) สมศ. ใช้รูปแบบกัลยาณมิตรประเมินในการ
ดำเนินการจะพิจารณาเพื่อยืนยันสถานภาพจริงของการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา
ไม่ได้ตัดสินให้ตก ผ่าน ไม่ผ่าน

ส่วนการประเมินภายนอกในรอบที่สอง (พ.ศ. 2549-2553) ตามพระราชบัญญัติ
การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2545 ในมาตรา 51 ได้ระบุว่า

กรณีที่เกิดผลการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาไม่ได้ตามมาตรฐานที่กำหนดให้ สมศ. จัดทำข้อเสนอแนะการปรับปรุงแก้ไขต่อหน่วยงานต้นสังกัดเพื่อให้สถานศึกษาปรับปรุงแก้ไข ภายในระยะเวลาที่กำหนด ซึ่งหมายความว่า สมศ. จะต้องให้การรับรองว่าสถานศึกษาจัดการศึกษาให้ได้มาตรฐานคุณภาพหรือไม่ ซึ่งสถานศึกษาจะต้องพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาให้ได้ตามมาตรฐานและหลักเกณฑ์การประเมินจึงจะได้รับรองมาตรฐานการศึกษาทั้งในระดับมาตรฐาน และในภาพรวมของสถานศึกษา (<http://www.udompanya.in.th/content>) เพื่อให้โรงเรียนเอกชนในเขตจังหวัดมหาสารคามเตรียมการรับการประเมินภายนอกจาก สมศ. ในรอบที่สอง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 ได้จัดประชุมสัมมนาเรื่อง “แนวโน้มนโยบายการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชนในอนาคต” ในวันที่ 14 ตุลาคม พ.ศ. 2548 ณ โรงแรมตักสิลา การสัมมนาครั้งนี้หัวข้อหนึ่งที่วิทยากรจากสมศ. บรรยาย ได้แก่ การเตรียมพร้อมของโรงเรียนเพื่อรองรับการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกจาก สมศ. (รายละเอียดหน้า 46- 48) ทั้งนี้เพื่อกระตุ้นให้โรงเรียนเอกชนเตรียมรับการประเมินล่วงหน้า

จากเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้น ในงานวิจัยฉบับนี้ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาระดับการปฏิบัติเพื่อเตรียมการรับรองมาตรฐานคุณภาพของสถานศึกษาเอกชน ในการประเมินคุณภาพจากองค์กรภายนอกตามความคิดเห็นของครูผู้สอนสถานศึกษาเอกชน สังกัดเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 และ 2 จำแนกตามขนาดของโรงเรียนว่า ได้ดำเนินการปฏิบัติเพื่อเตรียมการรับรองมาตรฐานคุณภาพของสถานศึกษาเอกชนในระดับใด โรงเรียนที่มีขนาดต่างกันมีระดับการปฏิบัติแตกต่างกันหรือไม่ มีปัญหาและข้อเสนอแนะประการใด โดยผู้วิจัยจะทำการวิจัยในระดับปฐมวัยเพื่อที่จะนำมาเป็นข้อมูลสำหรับให้โรงเรียนเอกชนทุกขนาดได้ตระหนักถึงการเตรียมการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก และเพื่อใช้เป็นข้อมูลในการวางแผนพัฒนาการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาเอกชนต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการปฏิบัติเพื่อเตรียมการรับรองมาตรฐานคุณภาพการศึกษาตามความคิดเห็นของครูผู้สอนสถานศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 และ 2 โดยรวมและรายด้าน
2. เพื่อเปรียบเทียบระดับการปฏิบัติเพื่อเตรียมการรับรองมาตรฐานคุณภาพการศึกษา ตามความคิดเห็นของครูผู้สอนสถานศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 และ 2 ที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาที่มีขนาดต่างกัน โดยรวม

และรายด้าน

3. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะในการปฏิบัติ เพื่อเตรียมการรับรองมาตรฐานคุณภาพ การศึกษา ตามความคิดเห็นของครูผู้สอนสถานศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามหาสารคาม เขต 1 และ 2

สมมติฐานการวิจัย

การปฏิบัติเพื่อเตรียมการรับรองมาตรฐานคุณภาพการศึกษา ตามความคิดเห็นของ ครูผู้สอนสถานศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 และ 2 ที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาที่มีขนาดต่างกัน โดยรวมและรายด้านแตกต่างกัน

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ปรับปรุงกรอบแนวคิดจากการเตรียมตัวเพื่อรับรอง การประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกกรอบแรกของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษา แห่งชาติ (อ้างถึงใน มานิตย์ สนิทบรรเลง. 2545 : 40) โดยเพิ่มเติมด้านการพัฒนาและ ปรับปรุงมาตรฐานคุณภาพการศึกษา เพื่อเตรียมรับรองการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก รอบสอง ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. ด้านการเตรียมการ

1.1 สร้างความตระหนัก

1.2 บทบาทหน้าที่ของบุคลากร

2. ด้านการสร้างความสำเร็จ

2.1 สาระการประเมิน

2.2 วิธีการประเมิน

2.3 ระยะเวลาในการประเมิน

3. ด้านการพัฒนาและปรับปรุงมาตรฐานคุณภาพการศึกษา

การพัฒนาและปรับปรุงมาตรฐานคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา (ตามคำแนะนำของ สมศ. ที่ประเมินคุณภาพการศึกษารอบแรก)

3.1 ผู้บริหารร่วมกับคณะทำงานศึกษาและวิเคราะห์ผลการประเมิน

การดำเนินงานและรายงานของโรงเรียนที่ประเมินคุณภาพภายนอกจากสมศ.ในรอบแรกและ มอบหมายให้ผู้รับผิดชอบวางแผนปรับปรุงและพัฒนางานส่วนที่ยังไม่ได้มาตรฐาน

2. ระยะเวลาการทำงานวิจัย

ผู้วิจัยทำการศึกษาระหว่างเดือน กุมภาพันธ์ 2549 ถึง เดือน มีนาคม 2550

3. เครื่องมือที่ใช้

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นของครูผู้สอน สถานศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 และ 2 ตามกรอบแนวคิดมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแบบของลิเคิร์ต (Likert) ซึ่งมีระดับเกี่ยวกับคุณภาพการปฏิบัติ 5 ระดับคือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด

4. ตัวแปรที่ศึกษา

4.1 ตัวแปรอิสระ คือ ขนาดสถานศึกษา แบ่งเป็น

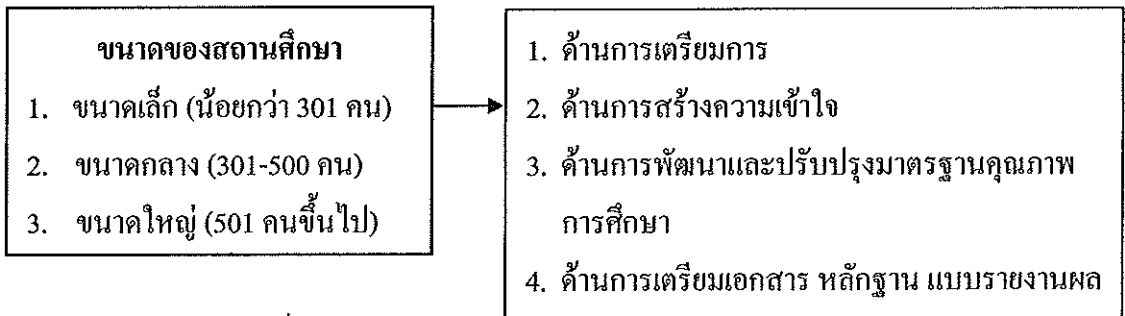
- 4.1.1 สถานศึกษาขนาดเล็ก
- 4.1.2 สถานศึกษาขนาดกลาง
- 4.1.3 สถานศึกษาขนาดใหญ่

4.2 ตัวแปรตาม คือ การปฏิบัติเพื่อเตรียมการรับรองมาตรฐานคุณภาพ การศึกษา ตามการปฏิบัติของครูผู้สอนสถานศึกษาเอกชน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 และ 2

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ตัวแปรตาม

ตัวแปรอิสระ   การปฏิบัติเพื่อเตรียมการรับรองมาตรฐานคุณภาพการศึกษา

แผนภูมิที่ 1 ตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม

นิยามศัพท์เฉพาะ

โรงเรียนเอกชน (สถานศึกษาเอกชน) หมายถึง โรงเรียนที่ได้รับอนุญาตจาก สำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ จัดการเรียนการสอนตั้งแต่ปฐมวัย จนถึงระดับอุดมศึกษา

โรงเรียนอนุบาลเอกชน (สถานศึกษาเอกชนระดับปฐมวัย) หมายถึง โรงเรียนที่ได้รับอนุญาตจากหน่วยงานที่สังกัดอยู่ในเขตพื้นที่ที่ตั้งสถานศึกษานั้น ๆ และขึ้นตรงต่อสำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (สช.) สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ และจัดการเรียนการสอนระดับปฐมวัย โดยรับเด็กตั้งแต่อายุ 3-6 ปี ตาม พ.ร.บ. โรงเรียนเอกชน พ.ศ. 2525

การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในโรงเรียนอนุบาลเอกชน หมายถึง การปฏิบัติงานของบุคลากรในการสร้างความเข้าใจ การทำความเข้าใจในกิจกรรมที่ทำประจำวันให้มีหลักการขึ้น การเตรียมเอกสาร หลักฐาน แบบรายงานผล มีการประเมินผลและการติดตามตรวจสอบคุณภาพ และมาตรฐานการศึกษาจากภายใน

การประกันคุณภาพภายใน หมายถึง การประเมินผลและการติดตามตรวจสอบคุณภาพ และมาตรฐานการศึกษาจากภายใน โดยบุคลากรของสถานศึกษานั้นเองหรือ โดยหน่วยงานต้นสังกัดที่มีหน้าที่กำกับดูแลสถานศึกษานั้น

การประเมินคุณภาพภายนอก หมายถึง การประเมินผลและการติดตามตรวจสอบคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาจากภายนอก โดยสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) เรียกสั้น ๆ ว่า “สมศ.” หรือบุคคล หรือหน่วยงานภายนอกโดยสำนักงานดังกล่าวรับรองเพื่อเป็นการประกันคุณภาพการศึกษาแสดงว่า มีการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและมาตรฐานการจัดการศึกษาของสถานศึกษา

ครูผู้สอน หมายถึง ผู้ที่มีหน้าที่ในการเลี้ยงดูและจัดการเรียนการสอน เอาใจใส่ ให้การอบรม สั่งสอนแก่เด็ก ๆ ที่บิดา มารดา ญาติ พี่ น้อง ผู้ปกครองบุตรหลานไว้ใจ ในสถานศึกษา ส่งเข้าเพื่อเข้ารับการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย

ขนาดสถานศึกษา หมายถึง การกำหนดขนาดตามจำนวนนักเรียน มี 3 ขนาด ได้แก่

1. สถานศึกษานขนาดเล็ก หมายถึง สถานศึกษาที่มีนักเรียน น้อยกว่า 301 คน
2. สถานศึกษานขนาดกลาง หมายถึง สถานศึกษาที่มีนักเรียน 301- 500 คน
3. สถานศึกษานขนาดใหญ่ หมายถึง สถานศึกษาที่มีนักเรียน 501 คนขึ้นไป

การปฏิบัติเพื่อเตรียมการรับรองมาตรฐานคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาเอกชน
หมายถึง การเตรียมตัวของสถานศึกษาเพื่อรับรองการประเมินคุณภาพภายนอก สมศ.
มี 4 ด้าน ได้แก่

1. ด้านการเตรียมการ
2. ด้านการสร้างความเข้าใจ
3. ด้านการพัฒนาและปรับปรุงมาตรฐานคุณภาพการศึกษา
4. ด้านการเตรียมเอกสาร หลักฐาน แบบรายงานผล

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เพื่อเป็นข้อมูลสำหรับสถานศึกษาทุกขนาดตระหนักถึงการเตรียมการประเมิน
คุณภาพการศึกษภายนอก
2. ได้ข้อเสนอแนะเพื่อใช้เป็นข้อมูลในการวางแผน พัฒนาการประกันคุณภาพภายใน
สถานศึกษาเอกชน ระดับปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม